

**ONA TILINI O'ZLASHTIRISHDA KOMMUNIKATIV
YONDASHUVNING O'RNI**

Jo'rarajabova Shahnozabonu Shavkat qizi

Alisher Navoiynomidagi ToshDO'TAU

3-kurs talabasi

sarvarsobirjonov4@gmail.com

Annotatsiya: *Ona tili o'qitilishi o'quvchilarning til madaniyati, muloqot qobiliyati va nutq ko'nikmalarini rivojlantirishning asosiy vositalaridan biridir. Zamonaviy pedagogik metodlar va yondashuvlar ona tili o'qituvchilarining muvaffaqiyatli ish olib borishiga yordam beradi. Bugungi kunda tilni o'rganish va o'zlashtirish jarayoni faqatgina grammatikani yoki leksikani yodlashdan iborat bo'lmay, balki muloqot jarayonini samarali o'rganish, so'zlashuvda erkinlikni rivojlantirishga qaratilgan faoliyatni o'z ichiga oladi. Kommunikativ yondashuv ushbu jarayonning samaradorligini ta'minlashda muhim o'rin tutadi.*

Kalit so'zlar: *o'qitish, til madaniyati, muloqot qobiliyati, nutq ko'nikmasi, metodl, yondashuv, grammatika, leksika, kommunikativ yondashuv.*

Annotation: *Teaching the mother tongue is one of the main means of developing students' language culture, communication skills and speaking skills. Modern pedagogical methods and approaches native language teachers to work successfully. Today, the process of learning and mastering a language does not consist only in memorizing grammar or vocabulary, but also includes activities aimed at effectively studying the communication process and developing freedom in speech. The communicative approach plays an important role in ensuring the effectiveness of this process.*

Key words: *Teaching, language culture, communication skills, speaking skills, method, approach, grammar, vocabulary, communicative approach.*

Kommunikativ yondashuvning ta'lim jarayonidagi o'rni beqiyos. Kommunikativ yondashuv – bu o'quvchilarning tilni nafaqat nazariy jihatdan, balki

amaliy tarzda o'zlashtirishiga qaratilgan metodik uslubdir. Bu yondashuvda asosiy e'tibor tilni real hayotdagi kommunikativ vaziyatlarda qo'llashga beriladi. O'quvchi kommunikativ vaziyatda o'z fikrini ravon va aniq ifodalashni o'rganadi. Kommunikativ yondashuvning asosiy maqsadi o'quvchilarda nutqiy, muloqotga asoslangan qobiliyatlarni rivojlantirishdir. Bu yondashuvning afzalligi shundaki, o'quvchilar tilni faqat grammatik qoidalar bilan o'rganmaydi, balki nutq jarayonida foydalanish ko'nikmalarini ham egallaydi. Ona tili ta'limida kommunikativ yondashuvni qo'llash, o'quvchilarni tilga oid barcha ko'nikmalarni, jumladan, tinglash, o'qish, yozish va so'zlashuv malakalarini rivojlantirishga yordam beradi. Bu yondashuv o'quvchilarning individual xususiyatlari va ularning so'zlashuv faoliyatiga bo'lgan qiziqishini hisobga olib tashkil etiladi.

Kommunikativ yondashuvning o'ziga xos xususiyatlari quyidagilarni aytish mumkin:

a) Kommunikativ yondashuvning ***birinchi o'ziga xos xususiyati*** uning jamiyatda tilning bevosita muloqot vositasi sifatidagi ahamiyatini tan olishidadir. Har bir til o'z egasining fikrlarini, hissiyotlarini va istaklarini boshqalarga yetkazishda vosita bo'lib xizmat qiladi. Kommunikativ yondashuv tilni o'rganishning bevosita ijtimoiy maqsadlarini o'z ichiga oladi. Shu sababli, bu yondashuvda tilni o'rganish jarayoni o'quvchilarning tilni amaliy ishlatishiga, jamiyatda o'z o'rnini topishiga va ijtimoiy madaniyatda faol ishtirok etishiga yordam beradi.

b) Kommunikativ yondashuvning ***ikkinchi xususiyati*** til o'rganishning jarayonini nafaqat so'zlashuvda, balki yozma nutq, o'qish va tinglashda ham amalga oshirishni nazarda tutadi. Nutqiy faoliyatni rivojlantirishda o'quvchilarning erkin va tabiiy ravishda so'zlashishi, o'z fikrlarini mustaqil ifodalash imkoniyatlarini yaratish zarur.

Kommunikativ yondashuvni ta'lim jarayonida qo'llashda turli metodlar va usullar mavjud. Quyida ulardan ba'zilariga to'xtalib o'tish mumkin:

1. Interfaol metodlar. Interfaol metodlar, masalan, guruhli ishlash, aqliy hujum, brainstorming kabi metodlar orqali o'quvchilar o'rtasida faol muloqot

o'rnatiladi. Bular o'quvchilarning fikrini ochiq ifodalash, nutqni rivojlantirish va muloqotdagi o'zaro munosabatlarni kuchaytirishga yordam beradi.

2. Muloqotga asoslangan mashqlar. O'quvchilarni kommunikativ vaziyatlarga solib, ularga erkin ravishda javob berish, so'rash, muloqot qilish imkoniyatlarini yaratish. Bunday mashqlar, o'quvchilarning nutqiy faolligini oshiradi va ularni amaliyotda tilni qo'llashga o'rgatadi.

3. Rolli o'yinlari va situatsion o'rganish: Rolli o'yinlari o'quvchilarga turli ijtimoiy rollarda o'zlarini ko'rsatishga imkon beradi. Ular muloqotda turli rollarda (masalan, do'stlar, mijoz, sotuvchi va boshqalar) o'ynash orqali o'z nutqini rivojlantiradi va kommunikativ vaziyatlarni o'zlashtiradi.

4. Kreativ vazifalar: O'quvchilarga ijodiy ishlash imkoniyatlarini berish, masalan, hikoya yozish, maqola yozish, intervyu olish, eslatmalar tayyorlash kabi vazifalar orqali ularga tilni amaliy qo'llashni o'rgatishdir.

Kommunikativ yondashuvning ta'limda samaradorlikka ega. Uning ta'limdagi asosiy afzalligi shunda ko'rinadi, ya'ni u o'quvchilarda nutq madaniyati va tilni amaliy qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu yondashuv orqali o'quvchilar nafaqat so'zlashuvda, balki yozma nutqda ham erkin fikr bildirishni o'rganadi. Tilni o'zlashtirishning samarali usuli sifatida kommunikativ yondashuv o'quvchilarning o'z fikrlarini aniq va ravon ifodalash, muammolarni hal etish va ijtimoiy muloqotda muvaffaqiyatli ishtirok etish imkoniyatlarini yaratadi. Bundan tashqari, bu yondashuv o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, chunki ular amaliy muloqotda tilni o'rganishning samarali va qiziqarli yo'lini topadilar. Nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish, so'z boyligini kengaytirish va muloqot madaniyatini o'rganish jarayonida o'quvchilar faol ishtirok etadi va ular o'rganayotgan tilni real hayotda ishlatishga o'rgatishadi.

Ona tili ta'limida tilni o'zlashtirishda kommunikativ yondashuvning o'rni katta ahamiyatga ega. U o'quvchilarda nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirishga, tilni amaliyotda qo'llashga va muloqotda samarali ishtirok etishga yordam beradi. Interfaol metodlar, roli o'yinlari, kreativ vazifalar va muloqotga asoslangan mashqlar orqali o'quvchilarga tilni o'rganishning samarali va qiziqarli usullari

taqdim etiladi. Kommunikativ yondashuvning ta'limdagi afzalliklari uning o'quvchilarning nutq madaniyatini shakllantirish va ijtimoiy muloqotda muvaffaqiyatli ishtirok etishga yordam berishidagi muhim ahamiyatidan kelib chiqadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qodirov A. X. Pedagogik texnologiyalar. T.: "O'qituvchi", 2020. 217-bet.
2. M. O. Shamsiyev M. O. Ona tili o'qitishda kommunikativ yondashuv. Toshkent: "Fan", 2018. 181-bet.
3. G'ulomov T. I. Zamonaviy ta'lim texnologiyalarida muloqotning o'rni. Toshkent: "Ta'lim", 2019. 144-bet.

References:

1. Qodirov A. X. Pedagogik texnologiyalar. T.: "O'qituvchi", 2020. 217-bet.
2. M. O. Shamsiyev M. O. Ona tili o'qitishda kommunikativ yondashuv. Toshkent: "Fan", 2018. 181-bet.
3. G'ulomov T. I. Zamonaviy ta'lim texnologiyalarida muloqotning o'rni. Toshkent: "Ta'lim", 2019. 144-bet.